

Helsingin kaupungille pitkäaikaiskoronaan erikoistunut terveysasema

Helsingin kaupungin on perustettava erikseen nimetylle terveysasemalle erikoistuneen palvelupiste SARS-CoV-2:n eli koronan pitkäaikaisoireista kärsiville kaupunkilaisille. Palvelupisteestä tulee tiedottaa kaikille kaupunkilaisille ja sinne pitää keskittää terveydenhuollon ja kuntoutuksen osaamista sekä uusinta tietoa koronan pitkäaikaisvaikutuksista. Esimerkkiä pitkäaikaiskorona-aseman toimintaan voisi hakea Englannista, jossa on toiminnassa lukuisia Long Covid- oireista kärsivien potilaiden tutkimukseen ja hoitoon erikoistuneita klinikoita.

Kansainvälisistä tutkimuksista on jo kertynyt tietoa niin paljon, että varmuudella tiedetään pitkäaikaiskoronan olevan vakava osa pandemiaa. WHO on tehnyt pitkälle koronalle oman tautiluokituksen, mutta vielä ei tiedetä, koska se otetaan Suomessa käyttöön. Koronasta aiheutunutta pitkäaikaista sairastamista kutsutaan eri maissa eri nimillä, mm. Long covid, long hauler, tai pitkä korona.

Toisin kuin pandemian alussa ajateltiin, nykyään on jo varmaa, että koronassa ei kyse ole pelkästä hengityselinten sairaudesta, vaan monielinsairaudesta tai useasta eri oireyhtymästä. Näyttää koko ajan vahvemmin siltä, että virus saattaa aiheuttaa muitakin pitkäaikaisia vaurioita esimerkiksi aivoissa, sydämessä, keuhkoissa ja muissa sisäelimissä sekä verisuonissa. Tutkimusten mukaan pitkäaikaiskorona voi pitkittyä potilaalla riippumatta siitä, kuinka vakavana tämä on koronan akuuttivaiheen sairastanut. Vielä ei tiedetä sitä, miksi osa sairastuneista saa pitkittyneen tautimuodon. Myöskään oireiden kesto ei ole yhtäjaksoista, vaan oireiden on havaittu aaltoilevan niin, että välillä ne häviävät ja tulevat sitten taas takaisin.

On arveltu, että miehet saattavat sairastaa koronan alkuvaiheen naisia rankemmin, mutta naisilla taas pitkä korona olisi yleisempi kuin miehillä. Korona voi saattaa sairastuttaa myös perusterveen nuoren ihmisen esimerkiksi sadoiksi päiviksi ja viedä häneltä myös työkyvyn. Koronan vertaiskyselyissä on myös Suomessa selvinnyt, että oireita esiintyy kaikilla ikäryhmillä perusterveistä alkaen.

Kansalaisista nuorten elinaikaodotteen ja tulevan työaikaodotteen pitäisi olla kaikkein pisimmät. On huolestuttavaa, että myös nuoret voivat sairastua vakavasti ja pitkäaikaisiin oireisiin. On myös hälyttävää, että varsinkaan nuorten saamien saamien sydän- ja keskushermosto-oireiden lopullista merkitystä heidän itsensä ja yhteiskunnan kannalta ei vielä tiedetä. Suomessa koronan pitkäaikaisoireiden rekisteröinti, seuranta, tutkimus ja hoito ovat ylipäätään lapsenkengissä. Sairaalahoitossa olleiden potilaiden seuranta on sairaanhoitopiirien vastuulla, mutta suuri osa oireista ja pitkäaikaissairastuneista jäävät pimentoon, jos tautia ei ole todennettu testillä tai ihmiset ovat sairastaneet taudin lievempänä kotonaan.

Toistaiseksi on mahdotonta tietää, kuinka monella suomalaisella todellisuudessa on pitkittynyt covid-19-sairaus tai pitkäaikaisempi, kenties pysyvä, sairauden aiheuttama vamma tai työkyvyttömyys. Onko heitä satoja, vai tuhansia? Tampereen yliopiston anatomian professori, lääketieteen tohtori ja SARS-tutkija Seppo Parkkilan mukaan pitkään koronaan sairastuu arvioiden mukaan 10–30 prosenttia koronan sairastaneista. Koska pääosa suomalaisista koronatartunnoista on keskittynyt Uudellemaalle ja täällä erityisesti Helsinkiin, on todennäköistä, että suuri osa koronan pitkäaikaisoireista kärsivistä on helsinkiläisiä.

Koronan yhteiskunnallinen hinta saattaa nousta hyvin kalliiksi pitkäaikaiskoronasta johtuen. On uhkana, että pitkä korona tulee maksamaan yhteiskunnalle jopa enemmän kuin akuutti pandemia. On inhimillisesti, yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti välttämätöntä varmistaa, että koronan pitkäaikaisversioon sairastuneet saavat tarvitsemaansa hoitoa ja tutkimusta. Avun hakeminen oman paikkakunnan terveydenhuollosta on koronan pitkäaikaisversiosta kärsiville tällä hetkellä haastavaa, sillä yksittäisillä lääkäreillä ei ole viruksen pitkäaikaisoireista tarpeeksi tietoa. Varsinkin perusterveydenhuol-

lossa toimivien lääkäreiden pitäisi paremmin ymmärtää, miten laajamittaista vahinkoa virus kehossa aiheuttaa. Tietoa ja osaamista olisi helpompaa kerryttää, jos potilasryhmälle perustettaisiin oma siihen erikoistunut toimipiste terveyskeskukseen.

Pitkäaikaiskoronaan erikoistuneelle terveysasemalle pitää päästä Englannin mallin mukaan matalalla kynnyksellä, vaikka henkilö ei olisi saanut alkuvaiheessa positiivista testitulosta, tai joutunut sairaalahoitoon alkuvaiheen oireiden johdosta. Suuri osa pitkää koronaa sairastavista on edelleen ilman koronan positiivista testitulosta. Hoidon ja lääkityksen lisäksi koronan pitkäaikaispotilaan on päästävä kokeisiin ja jatkotutkimuksiin sekä kuntouttavan toiminnan piiriin. Pitkäaikaiskoronan tukipisteen on oltava kaikille avointa ja sinne on keskitettävä ajankohtainen tietämys ja osaaminen aiheesta.

Helsingissä 04.11.2020

Koulumies Terhi

Jäsen

Kokoomuksen valtuustoryhmä

(1 + 0 allekirjoitusta)